

مطالعه تطبیقی آموزش افعال کمکی وجه‌نما در کتاب‌های درسی آموزش زبان انگلیسی مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی

سعید کتابی (دانشیار آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران، نویسنده مسئول)

ketabi@fgn.ui.ac.ir

مینا کریمی (کارشناس ارشد آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران)

چکیده

بیان مفاهیمی نظیر شک، اجبار و غیره (بیان نگرش‌گوینده) از طرق مختلفی امکان‌پذیر است که یکی از آن روش‌ها، استفاده از افعال کمکی وجه‌نما و ساختارهای فعلی وابسته به آن‌هاست. هدف پژوهش پیش رو بررسی مقایسه‌ای آموزش نُه فعل کمکی وجه‌نما و ساختارهای فعلی مربوط، در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی ایران و مالزی است. برای نیل به این هدف از کتاب‌های انگلیسی دوره مقطع متوسطه اول در ایران و کتاب‌های انگلیسی مقطع متناظر (از سطح ۱ تا ۳) در مالزی استفاده شده است. همچنین برای مقایسه کاربرد افعال نامبرده در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی ایران و مالزی با کاربرد این افعال در زبان انگلیسی معیار، از داده‌های مرتبط در منبع مرجع British National Corpus استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد که در خصوص فراوانی نسبی برخی از این افعال و ساختارهای مربوط به آن‌ها در کتاب‌های ایران و مالزی شباهت‌هایی وجود دارد، اما به‌طور کلی فراوانی این دسته از افعال در کتاب‌های آموزشی مالزی بیشتر از کتاب‌های آموزشی در ایران است. همچنین بین کاربرد این افعال در کتاب‌های آموزشی مذکور و فرم طبیعی کاربرد زبان، تفاوت‌هایی به‌لحاظ ترتیب فراوانی وجود دارد. نتایج این پژوهش می‌تواند در زمینه آموزش افعال کمکی و تولید مواد درسی مؤثر در آینده، کاربرد داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: مطالعه تطبیقی، افعال کمکی وجه‌نما، کتب آموزش زبان انگلیسی، ایران، مالزی، مقطع متوسطه اول

۱. مقدمه

استفاده مناسب از راهبردهای وجهی در نگارش و کلام منبع مهمی برای زبان‌آموزان به‌شمار می‌رود (هایلند، ۱۹۹۴) و نقش اصلی را در تعیین میزان اعتماد و یقین نگارنده و گوینده نسبت به که بیان می‌دارند ایفا می‌کند (مک ارنی و کایفل، ۲۰۰۲). بنابراین توجیه آموزشی روشنی برای به‌شمار آوردن صور وجهی کلام به‌عنوان یکی از کاربردهای مهم در زبان‌شناسی و برای کمک به زبان‌آموزان برای آگاهی از اصول و راهکارهای استفاده صحیح از آن‌ها وجود دارد (هایلند، ۱۹۹۴). عموماً گستره افعال کمکی وجهی و اطلاعات مربوط به کاربرد آن‌ها در کتاب‌های آموزشی کافی نیست و غفلت از این بخش مهم و کاربردی زبان‌شناسی خودمحمور بودن کتاب‌های آموزشی و نبود اطلاعات تجربی در رابطه با قواعد جامعه‌شناختی زبان برگرفته از جوامع علمی بومی‌زبانان انگلیسی است (حسینی‌خواه، مهرمحمدی، فردانش و اکبری، ۱۳۹۲؛ فسقوری و عادل، ۱۳۹۷؛ هایلند، ۱۹۹۴). امروزه برنامه‌دستی به‌عنوان یکی از حوزه‌های شاخص در میان حوزه‌های وابسته به دانش تعلیم و تربیت شناخته شده است (مهرمحمدی، ۱۳۷۲).

بنابراین با مقایسه مجموعه کتاب‌های آموزشی و منابع مرجع که نشانگر کاربرد طبیعی زبان‌اند، این امر ضروری به نظر می‌رسد که باید اطلاعات زبانی‌ای را که زبان‌آموزان در معرض آن قرار می‌گیرند، دوباره بررسی کرد تا منابع آموزشی مؤثرتری برای آن‌ها تولید شود. در واقع منابع مرجعی مانند BNC^۱ می‌توانند محققان را به شناسایی نقاط اختلاف بین کتاب‌های آموزشی و منابع مرجع راهنمایی کنند و همچنین می‌توانند قابلیت یادگیری، سختی و مفید بودن ساختارهای دستوری معین را

1. British National Corpus

در این کتاب‌ها مشخص کنند. هاچینسون و تورس^۱ (۱۹۹۴) بیان می‌دارند که کتاب‌های درسی از اجزای اصلی آموزش در سطح جهانی تلقی می‌شوند و هیچ محیط آموزشی بدون کتاب درخور و مناسب خود، کامل نیست؛ در واقع کتاب‌های درسی از عوامل اصلی رفع نیازهایی که در سطح کلاس‌های درسی و فراتر از آن‌ها پدیدار می‌شوند، به‌شمار می‌آیند. بر همین اساس هدف پژوهش حاضر بررسی میزان شباهت فراوانی ارائه افعال کمکی و جہی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی ایران و مالزی و نحوه استفاده زبان‌آموزان از این دسته از افعال است. به همین منظور پژوهش حاضر، به مقایسه فراوانی نسبی نُه فعل کمکی و جہی اصلی و ساختارهای فعلی مربوط به آن‌ها در کتاب‌های آموزشی مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی می‌پردازد. همچنین، فراوانی و ترتیب ارائه این افعال در کتاب‌های مذکور با داده‌های متناظر در منبع مرجع BNC مقایسه شده است که تفاوت‌های بین استفاده از این افعال در کاربرد طبیعی زبان و کتاب‌های آموزش زبان در ایران و مالزی مشخص گردد.

۲. پیشینه پژوهش

صور و جہی کلام نه تنها به تبیین میزان احتمال کلام می‌پردازند بلکه بازتاب‌دهنده رابطه بین نویسنده و خوانندگان هستند و در نتیجه اعتبار و اثر بخشی کلام را استحکام می‌بخشند (هایلند، ۱۹۹۴؛ مک رنی و کایفل، ۲۰۰۲). صاحب‌نظران حوزه آموزش زبان انگلیسی خود بر این باورند که در ایجاد تحول در آموزش زبان برنامه درسی نقش کلیدی دارد، به همین دلیل است که در بسیاری از کشورها که تحول در آموزش زبان را سرلوحه کار خود قرار داده‌اند و مسیر تحول از برنامه درسی آغاز شده است (عنانی سراب، ۱۳۹۰). عموماً گستره افعال کمکی و جہی و اطلاعات مربوط به نحوه استفاده از آن‌ها در کتاب‌های درسی بسیار محدود است. صور و جہی کلام از اهمیت کافی به‌منظور وارد کردن آن‌ها حتی در کتاب‌های مبتدی برخوردارند و یادگیری آن‌ها به‌طور حتم فرایندی است که زبان‌آموزان می‌بایست از ابتدا در

1. Hutchinson & Torres

معرض آن قرار گیرند. کمبود اطلاعات در کتاب‌های درسی در این زمینه می‌تواند تأثیرات جدی بر یادگیری فاکتورهای مهم ارتباطی در بافت کلام داشته باشد (هایک، ۲۰۰۰؛ مک ارنی و کایفل، ۲۰۰۲؛ کیون، ۲۰۱۰؛ یانگ، ۲۰۱۸).

در خصوص مطالعاتی که در در رابطه با زبان‌آموزان و منابع آموزشی دیگر کشورها به منظور بررسی نحوه استفاده و ارائه افعال کمکی وجه‌نما صورت گرفته، می‌توان به پژوهش فیگواروا، ایسیار و و گارات^۱ در سال ۲۰۰۵ اشاره کرد. در این پژوهش به منظور شناخت نقاط ضعف زبان‌آموزان ژاپنی در استفاده از افعال کمکی وجهی، مجموعه‌ای از نوشته‌های این زبان‌آموزان که زیرمجموعه‌ای از نگارش‌های بین‌المللی زبان‌آموزان انگلیسی بود، جمع‌آوری و بررسی شد. نتایج مشخص کرد که زبان‌آموزان افعال کمکی وجهی نظیر *can, could, will, would* را که از فراوانی بالایی برخوردارند، اشتباه به کار می‌برند. در واقع این امر طبیعی است که زبان‌آموزان ژاپنی گرایش به استفاده از افعال کمکی وجهی که نسبت به آن‌ها دانش بالایی دارند، هستند اما آشنایی صرف آن‌ها با این افعال موجب عدم ارتکاب آن‌ها به خطا در کاربردشان نیست. از طرفی چون این افعال به طور مکرر در زبان انگلیسی استفاده می‌شوند، نیاز به استفاده صحیح از این افعال در ارتباطاتشان دارند. اما نکته مثبت یافته‌ها این بود که فراوانی استفاده از افعال کمکی وجهی توسط زبان‌آموزان ژاپنی با فراوانی استفاده از این افعال توسط بومی‌زبانان انگلیسی مشابه بود. اما ۷۶/۶٪ از خطاهای زبان‌آموزان اشتباهات دستوری بودند؛ بنابراین به منظور حذف این تعداد از خطاهای دستوری و همچنین به منظور ارتقای سطح دانش دستوری زبان‌آموزان، نه تنها دانش پایه‌ای دستور زبان بلکه دانش نکات جزئی دستوری با توجه به تدریس عملگرایانه ساختارهای پیچیده زبان انگلیسی لازم است.

در مطالعاتی دیگر به منظور ارزیابی ساختارهای افعال وجهی در انشاهای زبان‌آموزان دبیرستانی چینی توسط شایون در سال ۲۰۱۳ و یانگ در سال ۲۰۱۸، نتایج مشخص ساخت که ساختارهای با افعال *must, will, can* بسیار استفاده شده‌اند

1. Figueroa, Iciar & Garate

درحالی‌که ساختارهای با افعال would, could, should بسیار کمتر استفاده شده‌اند. همچنین، زبان‌آموزان دبیرستانی چینی به استفاده از ساختارهای ساده‌ای همچون «ضمیر شخصی+فعل وجهی» و «فعل وجهی+فعل اصلی با زمان و نمود نامشخص» و استفاده نادر از صور مجهولی ساختارهای وجهی تمایل زیادی داشتند. چندین عامل به‌عنوان علل احتمالی استفاده بیش از حد یا خیلی کم زبان‌آموزان چینی از ساختارهای وجهی گوناگون توسط محقق پیشنهاد شده است:

- زبان‌آموزان ترجیح می‌دادند که از ساده‌ترین ساختارهای زبانی به‌منظور جلوگیری از ارتکاب خطاهای دستوری استفاده کنند.
 - معلم‌ها تنها به ترجمه مستقیم افعال وجهی از انگلیسی به چینی اتکا می‌کنند و این درحالی است که بسیاری از این افعال معادل مستقیم در زبان چینی ندارند. همچنین معلم‌ها به تدریس کاربردهای فراگیر افعال وجهی گرایش دارند؛ بنابراین نوشته‌های دانش‌آموزان به‌طور یکنواخت شامل این دسته از ساختارهای تدریس‌شده پرتکرار است.
 - تفاوت‌های فرهنگی بین بومی‌زبانان انگلیسی و چینی موجب استفاده نامناسب از ساختارهای وجهی توسط زبان‌آموزان چینی شده است. در واقع بومی‌زبانان انگلیسی به شرح صریح و بی‌طرفانه یک موضوع می‌پردازند در صورتی‌که زبان‌آموزان چینی بیشتر گرایش به داشتن احساس مسئولیت نسبت به شرح یک موضوع دارند و همین امر ممکن است موجب استفاده نامناسب آن‌ها از ساختارهای وجهی در زبان انگلیسی شده است.
- علاوه بر این در پژوهش بک و لی (۲۰۱۷) بر روی نمونه‌هایی از نگارش زبان‌آموزان کره‌ای نشان داد که آن‌ها از یک سو از افعال وجهی با مفهوم قطعیت مانند will بسیار زیاد استفاده کرده‌اند و از سوی دیگر از افعال وجهی با مفهوم احتمال و امکان مانند may, might, could, would بسیار اندک استفاده کرده‌اند. بنابراین افزایش آگاهی زبان‌آموزان کره‌ای و چینی از میزان صراحت در استفاده از افعال وجهی در انواع مختلف نوشتار ضروری به نظر می‌رسد که این خود نیز مستلزم

افزایش آگاهی آنان نسبت به انواع مختلف نوشتار و فرهنگ زبان مقصد است. همچنین طالبی، اسدی و دواتگری (۱۳۹۷) با پژوهش بر روی فراگیران ایرانی نشان دادند که زبان‌آموزان می‌بایست انواع مختلف متن و ژانر را تشخیص دهند و این امر می‌تواند تأثیر مفیدی در توسعه جنبه مهمی از مهارت نوشتاری آن‌ها داشته باشد.

از بین پژوهش‌هایی که در کشورهای مورد بررسی پژوهش حاضر (ایران و مالزی) صورت گرفته، می‌توان به پژوهش‌های ماناف (۲۰۰۷)، خجسته و موکوندان (۲۰۱۱)، خجسته و ریندر (۲۰۱۳)، جباری و صدقی (۲۰۱۵) و خجسته و کافی‌پور (۲۰۱۲) اشاره کرد. این پژوهش‌ها به‌طور خلاصه به تبیین چند موضوع در رابطه با کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی می‌پردازد:

- استفاده از تعداد اندکی از این دسته از افعال برای بیان کاربردهای معنایی تکراری
- عدم تطابق بین فراوانی افعال کمکی وجهی در کتاب‌های ایران و مالزی با ارائه‌ای مربوطه در منابع مرجع
- تأکید بر روی کاربردهای معنایی جزئی به‌جای کاربردهای معنایی اصلی و غالب.

نتایج به‌دست آمده از این مطالعات بیانگر این مسئله است که تدوین این کتاب‌های آموزشی براساس داده‌های کاربرد طبیعی زبان در منابع مرجع نبوده، بلکه بیشتر براساس درون یافت^۱ خود نویسندگان کتاب بوده است. تأثیر این امر در نوشته‌های زبان‌آموزان نیز قابل مشاهده است به‌گونه‌ای که مطالعات بالا به این نکته نیز اشاره می‌کنند که:

۱. زبان‌آموزان تنها از تعداد محدودی از افعال کمکی وجهی برای بیان معانی گوناگون استفاده می‌کردند؛

۲. ترتیب فراوانی استفاده آن‌ها از این افعال با ترتیب استفاده از این افعال توسط بومی‌زبانان انگلیسی مطابقت زیادی ندارد؛

1. intuition

۳. بیشترین آمار خطای زبان‌آموزان مربوط به آن دسته از افعال کمکی و جهی بود که به زبان‌آموزان تدریس مستقیم نشده بود؛

۴. زبان‌آموزان در به‌کارگیری افعال کمکی مناسب با مفاهیم مورد نظر دچار اشکال بودند؛ بدین صورت که افعال کمکی مربوط به مفاهیم «امکان/احتمال، الزام و قطعیت» بسیار کمتر از افعال کمکی مربوط به مفهوم «توانستن» استفاده شده بودند؛

۵. زبان‌آموزان بیشتر برای مفهوم «توانستن» از افعال can و could استفاده می‌کردند و این امر با داده‌های مربوط به بومی‌زبانان انگلیسی مغایرت داشت؛ چراکه آن‌ها بیشتر از مفهوم «امکان داشتن» فعل کمکی could استفاده می‌کنند.

شایان ذکر است که مطالعات مذکور در خصوص تحلیل رابطه احتمالی بین نحوه ارائه افعال کمکی و جهی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی ایران و مالزی، به منابع آموزشی و همچنین زبان‌آموزان مقاطع بالا اشاره دارند. بنابراین این نکته ضروری به نظر می‌رسد که با توجه به اهمیت آموزش زبان در مقاطع پایین به زبان‌آموزان سنین پایین‌تر، رابطه بین فراوانی افعال کمکی و جهنما در کتاب‌های آموزشی مقاطع پایین و نحوه استفاده این دسته از زبان‌آموزان از این افعال نیز بررسی قرار گیرد. بنابراین مطالعه حاضر، به بررسی میزان شباهت بین فراوانی ارائه افعال کمکی و جهی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی ایران و مالزی در مقطع متوسطه اول و نحوه استفاده زبان‌آموزان این مقطع از این دسته از افعال می‌باشد.

۳. روش پژوهش

۳.۱. کتاب‌های بررسی شده

به منظور نیل به هدف این مطالعه، از کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در سه مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی استفاده شد. اطلاعات مربوط به نویسندگان و سال انتشار کتاب‌های مذکور به شرح زیر است:

کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی متوسطه اول در ایران (L1, L2, L3)

خدیر شریبان، ش.، خیرآبادی، ر.، علوی مقدم، ب.، عنانی سراب، م.، فروزنده شهرکی، ا.، و قربانی، ن. (۱۳۹۲). زبان انگلیسی پایه هفتم. تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران.

علوی مقدم، ب.، خیرآبادی، ر.، فروزنده شهرکی، ا.، خدیر شریبان، ش.، و نیکوپور، ج. (۱۳۹۴). زبان انگلیسی پایه هشتم. تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران.

علوی مقدم، ب.، خیرآبادی، ر.، رحیمی، م.، و علوی، م. (۱۳۹۴). زبان انگلیسی پایه نهم. تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران.

کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی متوسطه اول در مالزی (F1, F2, F3)

1. Khairi Izwan bin Abdullah, Doris Wee and Toe Hwee Bien, (2002). English Form 1. Carina Lee Yu Ching (Editor). Pustaka Alhas (M) Sdn. Bhd.: Kuala Lumpur
2. Rohini Shanta, Uma Kurup and Shalani Lorenz, (2003). English Form 2. Datin June Yogeswaran and Choo Kar Yik (Editors). Penerbit Mega Setia Emas Sdn. Bhd.: Petaling Jaya
3. Ahmad Salihin bin Mat Saat, Mohd Salleh bin Salehin and Wan Zuraidi bin Wan Zaid, (2003). English Form 3. Ee Ewe Hock (Editor). Sutrapadu (M) Sdn. Bhd.: Petaling Jaya

۲.۳. روش تحلیل داده‌ها

پژوهش حاضر از نوع مطالعه تطبیقی است و از این رو با رعایت چهارچوب و مراحل حاکم بر مطالعات تطبیقی از تحلیل محتوای کمی (استفاده از آمار توصیفی: فراوانی) برای نیل به هدف پژوهش استفاده شده است. واحد تحلیل پژوهش حاضر از نوع واحدهای کوچک چون کلمه و جمله است؛ برای مثال در مقایسه کاربرد افعال کمکی وجه‌نما در برنامه درسی دو کشور، کلمات، ساختارهای جمله‌ای و غیرجمله‌ای (جملات به هم ریخته و جملات ناکامل که در تمرینات به کار می‌روند) مورد توجه قرار گرفته‌اند. همچنین اطلاعات مربوط به فراوانی و ترتیب کاربرد این

افعال در منبع مرجع BNC نیز از قسمت داده‌های مقاله نوشته شده توسط موکوندان و خجسته و در سال ۲۰۱۱ استخراج گردید.

۴. یافته‌ها

جداول ۱ و ۲ بیانگر توزیع فراوانی افعال کمکی و جهی در سه سطح کتاب‌های آموزش زبان مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی‌اند.

جدول ۱. توزیع نُه فعل کمکی و جهی اصلی در سه سطح (F1, F2, F3) کتاب‌های آموزش زبان

انگلیسی مقطع متوسطه اول در مالزی

Central Modals	F1	F2	F3
Can	۲۳۵	۲۰۳	۲۳۷
'll/Will	۱۶۶	۱۵۳	۱۵۵
Should	۹۴	۳۵	۹۲
'd/Would	۶۶	۴۶	۷۱
Must	۴۴	۶۴	۵۱
May	۳۵	۵۹	۵۴
Could	۳۵	۱۴	۳۴
Might	۴	۱۹	۲۱
Shall	۴	۵	۸

جدول ۲. توزیع نُه فعل کمکی و جهی اصلی در سه سطح (L1, L2, L3) کتاب‌های آموزش زبان

انگلیسی مقطع متوسطه اول در ایران

Central Modals	L1	L2	L3
Can	۴۲	۶۹	۴۳
'll/Will	۳	۶	۲
Should	۰	۶	۰
'd/Would	۲	۰	۱
Must	۰	۰	۰
May	۰	۱	۰
Could	۰	۰	۲
Might	۰	۰	۰
Shall	۰	۰	۰

همان‌طور که داده‌های مربوط به فراوانی ۹ فعل کمکی وجهی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی در جداول ۱ و ۲ نشان می‌دهند، بیشترین فراوانی‌ها نسبت به افعال وجهی در هر یک از سطوح متناظر در کتاب‌های ایران مالزی مربوط به افعال will و Can بوده است.

جدول ۳. مقایسه فراوانی کلی افعال کمکی وجهی در کتاب‌های آموزش زبان مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی

N	Central Modals	Total	Total
1	Can	۶۷۵	154
2	'll/Will	۴۷۴	11
3	Should	۲۲۱	6
4	'd/Would	۱۸۳	3
5	Must	۱۵۹	0
6	May	۱۴۸	1
7	Could	۸۳	2
8	Might	۴۴	0
9	Shall	۱۷	0

همان‌طور که داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد، بیشترین فراوانی در خصوص افعال کمکی وجهی در کتاب‌های آموزش زبان مقطع متوسطه اول در ایران و مالزی مربوط به افعال با مفاهیم توانستن و قطعیت (can و will) بوده است و دیگر افعال وجهی با مفاهیم الزام، احتمال و امکان به ترتیب فراوانی کمتری به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۴. مقایسه ترتیب فراوانی افعال کمکی وجهی در BNC و سه سطح کتاب‌های آموزش زبان

انگلیسی ایران و مالزی در مقطع متوسطه اول

N	Modal auxiliaries in the BNC	Modal auxiliaries in Malaysian English textbooks	Modal auxiliaries in Iranian English textbooks
1	Will	Can	Can
2	Would	Will	Will
3	Can	Should	Should
4	Could	Would	Would
5	May	Must	Could

N	Modal auxiliaries in the BNC	Modal auxiliaries in Malaysian English textbooks	Modal auxiliaries in Iranian English textbooks
6	Should	May	May
7	Must	Could	-
8	Might	Might	-
9	Shall	Shall	-

همان‌طور که در جدول ۴ نشان داده شده، در مورد داده‌های مربوط به ترتیب این افعال در بین کتاب‌های مذکور در دو کشور شباهت‌هایی وجود داشت. شایان توجه است که در داده‌های مربوط به ترتیب فراوانی افعال و جهی بین کتاب‌های آموزش زبان در ایران و مالزی و منبع مرجع BNC تفاوت‌هایی وجود داشت. برای مثال در BNC افعال *can*, *would*, *will*, *could* به‌عنوان افعال با بیشترین فراوانی مطرح شده‌اند اما همان‌طور که مشخص است فعل *could* در کتاب‌های ایران و مالزی به‌ترتیب در جایگاه‌های پنجم و هفتم قرار دارد، فعل *should* در جایگاه سوم و افعال *can*, *would*, *will* در بین افعال با بیشترین فراوانی در کتاب‌های ایران و مالزی مطرح‌اند. فعل‌های *shall*, *might*, *must* در کتاب‌های آموزشی مالزی و در منبع مرجع BNC مطرح شده‌اند (گرچه تفاوت‌هایی در ترتیب فراوانی افعال مذکور در بین این دو وجود دارد)، اما این افعال اصلاً در کتاب‌های آموزشی ایران در مقطع متوسطه اول وجود ندارند. جدول ۵ نمایانگر ۹ ساختار فعلی مختلف است که افعال کمکی و جهی اصلی می‌توانند در آن‌ها به‌کار برده شوند.

جدول ۵. ساختارهای مختلف با افعال کمکی و جهی

N	Structure	Example
1	Modal alone	Who will go? I will
2	Modal+infinitive	Sam can swim. / She must be hungry.
3	Modal+be+past participle	It should be replaced.
4	Modal+be+present participle	They will be arriving soon.
5	Modal+have+past participle	He might have done it.
6	Modal+be+being+past participle (or adjective)	It might be being done tomorrow.
7	Modal+have+been+past participle	It should have been fixed.
8	Modal+have+been+present participle	He must have been lying.
9	Modal+have+been+past participle (or adjective)	He might have been blackmailed.

	Can			Could			May			Might		
	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3
S9	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
N	۸۳	۸۱	۶۸	۱۳	۱۰	۲۰	۱۰	۲۱	۲۵	۰	۱۱	۶

همان‌طور که جداول ۶ و ۷ نشان می‌دهند، بیشترین فراوانی ساختارهای به‌کار برده شده با افعال کمکی و جهی در کتاب‌های آموزشی ایران و مالزی مربوط به ساختار دوم (فعل کمکی + صورت مصدری فعل) و با فعل کمکی can است. جداول ۸ و ۹ بیانگر نحوه توزیع فراوانی نه ساختار فعلی که شامل پنج فعل از نه فعل کمکی و جهی در بین سه سطح کتاب‌های متوسطه اول در ایران و مالزی هستند، می‌باشد.

جدول ۸. توزیع ساختارهای افعال کمکی و جهی در سه سطح کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در ایران

	Will			Should			Would			Must			Shall		
	L1	L2	L3	L1	L2	L3	L1	L2	L3	L1	L2	L3	L1	L2	L3
S1	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S2	۳	۶	۲	۰	۵	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S3	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S4	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S5	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S6	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S7	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S8	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S9	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
N	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

جدول ۹. توزیع ساختارهای افعال کمکی و جهی در سه سطح کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در مالزی

	Will			Should			Would			Must			Shall		
	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3
S1	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S2	۹۷	۱۰۶	۱۲۲	۳۰	۲۰	۷۰	۲۴	۱۷	۲۹	۹	۳۴	۲۴	۰	۰	۵
S3	۵	۶	۷	۷	۴	۴	۰	۰	۲	۱	۴	۷	۰	۰	۱
S4	۶	۳	۱	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۶	۳	۱	۰	۱	۱
S5	۰	۰	۰	۱	۰	۲	۱	۲	۱۰	۰	۱	۲	۰	۰	۰

	Will			Should			Would			Must			Shall		
	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3	F1	F2	F3
S6	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S7	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S8	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
S9	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
N	۵۸	۳۸	۲۵	۵۴	۱۱	۱۶	۴۱	۲۸	۲۸	۲۴	۳۱	۲۸	۴	۵	۲

همان‌طور که جداول ۸ و ۹ نیز نشان می‌دهند در مورد پنج فعل دیگر نیز ساختار دوم (فعل کمکی + صورت مصدری فعل) بیشترین فراوانی را در بین ساختارهای فعلی در کتاب‌ها آموزشی ایران و مالزی داراست؛ لذا با توجه به این نکته که افعال **should** و **must** از جمله افعالی هستند که در ساختارهای مجهول بسیار کاربرد دارند، می‌بایست فراوانی بیشتری در رابطه با این ساختارها در کتاب‌های مالزی و مخصوصاً در کتاب‌های ایران وجود داشته باشد. همچنین با توجه به این نکته که **should**، **would** و **must** در بین افعالی هستند که در ساختارهای با وجه کامل کاربرد بسیار دارند، می‌بایست فراوانی بیشتری در رابطه با این ساختارها در کتاب‌های ایران و مالزی وجود داشته باشد.

علاوه بر این، تفاوت‌های بسیاری بین این دو گروه از کتاب‌ها (ایرانی و مالزیایی) مشاهده می‌شود؛ چراکه برخلاف کتاب‌های مالزیایی، به‌جز ساختارهای ۱ و ۲ و (N)، فراوانی برای دیگر ساختارهای فعلی در کتاب‌های آموزشی ایران در مقطع متوسطه اول، صفر است. بنابراین، با توجه به اهمیت فراوانی ساختارها و واژگان در آموزش زبان، لازم است ساختارهای فعلی با افعال کمکی و جبهی فراوانی بیشتری در کتاب‌های آموزش زبان ایران داشته باشند. طبق گفته مورسیا^۱ و فریمن^۲ (به‌نقل از موکوندان و خجسته، ۲۰۱۱)، ساختارهای مختلف زبانی در طول دوره آموزش می‌بایست مرتب تمرین و تکرار شوند. ساختارهای قبلی باید دوباره تکرار شوند و

1. Celce Morcia
2. Larsen Freeman

زبان‌آموزان آن‌ها را مرتب تمرین کنند و تفاوت‌های آن‌ها را با ساختارهای جدید متوجه شوند.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهند که در خصوص فراوانی افعال کمکی و جہی و ساختارهای مربوط به آن‌ها در بین کتاب‌های آموزش زبان ایران و مالزی در مقطع متوسطه اول شباهت‌هایی وجود دارد؛ لذا می‌توان از میان علل مختلف، ایرادات مشترک این زبان‌آموزان را به شباهت اطلاعات موجود در ارتباط با فراوانی افعال کمکی و جہی و نحوه ارائه و تأکید آن‌ها بر روی برخی از این افعال و کاربردهای معنایی آن‌ها در مقابل دیگر افعال و جہی و کاربردهای معنایی دیگر، نسبت داد. یافته‌های به‌دست‌آمده با نتایج پژوهش‌های دیگر همچون فیگوارا، ایسیار و گارات (۲۰۰۵)، خجسته و کافی‌پور (۲۰۱۲)، شایون (۲۰۱۳)، بک و لی (۲۰۱۷) و یانگ (۲۰۱۸) همسو می‌باشد؛ چرا که آن‌ها نیز به این نکته اشاره دارند که داده‌های موجود در کتاب‌های آموزشی مورد بررسی در خصوص افعال کمکی و جہی، تأثیر مستقیمی بر روی نوشته‌های زبان‌آموزان داشته است.

در خصوص نحوه و میزان استفاده از افعال کمکی و جہی و موارد اشکال در یادگیری آن‌ها توسط زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی در مقطع متوسطه اول، می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- عدم تطابق در ترتیب فراوانی استفاده از ۹ فعل کمکی و جہی توسط بومی‌زبانان انگلیسی و زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی (خجسته و شکرپور، ۲۰۱۷)؛
- استفاده بیشتر از زمان حال افعال کمکی و جہی نسبت به زمان گذشته این افعال (به غیر از فعل should) (کیدر، بیگی و واثقی، ۲۰۱۳؛ خجسته و شکرپور، ۲۰۱۷)؛
- استفاده بیشتر از افعال will و can در مقایسه با سایر افعال کمکی و جہی (وتامنی، ماناف و اکبری، ۲۰۰۸؛ کیدر، بیگی و واثقی، ۲۰۱۳)؛

- عدم برقراری تمایز بین افعال *must, should have to* در بین زبان‌آموزان ایرانی (فضیلت‌فر و صدقی، ۲۰۱۷).

این موارد را می‌توان به عدم تطابق در ترتیب فراوانی افعال مذکور بین مرجع BNC و کتاب‌های آموزشی و همچنین به ناکافی بودن فراوانی برخی افعال مذکور بالخاص در کتاب‌های آموزشی ایران نسبت داد. برای مثال، در کتاب‌های آموزشی ایران و مالزی ارائه افعالی مانند *can* و *will* از فراوانی بیشتری نسبت به سایر افعال برخوردارند و همین امر می‌تواند سبب توانایی بیشتر آن‌ها در استفاده از این دسته از افعال نسبت به سایر افعال شده است. در خصوص استفاده بیشتر زبان‌آموزان از زمان حال افعال کمکی وجهی نسبت به زمان گذشته این افعال نیز می‌توان به همین موضوع اشاره نمود.

در رابطه با نحوه و میزان استفاده و مباحث مورد اشکال در یادگیری ساختارهای فعلی افعال کمکی وجهی توسط زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی در مقطع متوسطه اول، می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- اشکال در یادگیری و به‌کارگیری افعال *might* و *would* به‌خصوص در بین زبان‌آموزان مالزیایی به‌علت عدم تطابق یک به یک با افعال نظیر در زبان مادری (خجسته و ریندر، ۲۰۱۳؛ فضیلت‌فر و صدقی، ۲۰۱۷)؛
- احتمال به‌کارگیری راهبرد عدم استفاده از ساختارهای مربوط به افعال وجهی به‌منظور جلوگیری از ارتکاب خطا در بین زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی (خجسته و شکرپور، ۲۰۱۷؛ ماناف، ۲۰۰۷)؛
- عدم استفاده از ساختارهای متنوع افعال کمکی وجهی در نوشته‌های زبان‌آموزان ایرانی به‌غیر از ساختار دوم (فعل کمکی + مصدر) تقریباً در همه موارد (خجسته و شکرپور، ۲۰۱۷)؛
- بیشترین درصد استفاده صحیح زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی مربوط به افعال وجهی با مفهوم «توانستن» (*can, could*) می‌باشد (وتامنی، ماناف و اکبری، ۲۰۰۸)؛

• عدم تطابق بین استفاده از کاربردهای معنایی افعال *will, could, must, shall* بین زبان‌آموزان ایرانی و بومی‌زبانان انگلیسی. به‌عنوان مثال، همان‌طور که در بخش پیشینه پژوهش ذکر شد، زبان‌آموزان ایرانی بیشتر از مفهوم «توانستن» فعل *could* نسبت به مفهوم «امکان داشتن» این فعل استفاده می‌کردند، در حالی که این موضوع در مورد بومی‌زبانان انگلیسی برعکس است (خجسته و شکر پور، ۲۰۱۵).

موارد فوق را می‌توان به عدم تناسب بین فراوانی ارائه ساختارهای متنوع افعال کمکی و جهمی به‌خصوص در کتاب‌های آموزشی ایران نسبت داد. به‌عنوان مثال بیشترین درصد استفاده صحیح از ساختارهای افعال و جهمی در بین زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی مربوط به افعال *can* و *could* بوده است که این امر را می‌توان به اختصاص بیشتر ارائه ساختارهای افعال کمکی و جهمی به این دسته از افعال در کتاب‌های آموزشی نسبت داد. همچنین عدم کاربرد صحیح دیگر افعال کمکی و عدم استفاده کافی از سایر ساختارهای فعلی در بین زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی می‌تواند به سبب کمبود فراوانی و عدم تبیین ساختارهای مختلف در کتاب‌های آموزشی باشد. می‌توان نتیجه گرفت که بخشی از ایرادات زبان‌آموزان ایرانی و مالزیایی در به‌کارگیری ساختارهای مختلف افعال کمکی و جهمی و همچنین عدم به‌کارگیری برخی از ساختارهای مذکور، با نحوه ارائه و فراوانی این افعال و ساختارهای مربوط در کتاب‌های آموزشی هماهنگی دارد. بنابراین، برای بهبود کیفیت یادگیری و کاربرد مؤثرتر این افعال و ساختارهای مربوط به آن‌ها توسط زبان‌آموزان، می‌بایست تمامی افعال کمکی و جهمی (به نسبت کاربرد آن‌ها توسط بومی‌زبانان انگلیسی) مکرر در کتاب‌های آموزشی ارائه و بر آن‌ها تأکید شود تا میزان درک زبان‌آموزان از این افعال و کاربردهایشان بهتر شود.

کتابنامه

- حسینی خواه، ع.، مهرمحمدی، م.، فردانش، ه.، و اسدی، ر. (۱۳۹۲). مطالعه تطبیقی برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی در ایران و سوئد با تأکید بر دوره متوسطه. *مطالعات برنامه درسی ایران*، ۳۱(۳)، ۴۶-۷.
- طالبی، ز.، اسدی، ن.، و دواتگری، ه. (۱۳۹۷). بررسی مقایسه‌ای تأثیر روش‌های تدریس مبتنی بر رویکرد نتیجه‌گرا فرایندگرا و فن بیان در مهارت نگارشی فراگیران زبان انگلیسی سطح متوسط. *جستارهای زبانی*، ۹(۳)، ۱۷۸-۱۵۹.
- فسنقری، ح.، و عادل، م. (۱۳۹۷). بررسی مقایسه‌ای آسیب‌شناسی یادگیری و آموزش زبان انگلیسی و عربی در ایران از دیدگاه دبیران آموزش و پرورش: یک تحقیق داده بنیاد. *جستارهای زبانی*، ۹(۲)، ۲۰۷-۱۸۱.
- مهرمحمدی، م. (۱۳۷۲). بررسی تطبیقی نظام برنامه‌ریزی درسی در جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال آلمان. *تعلیم و تربیت*، ۳۵(۳۶)، ۱۲۲-۹۵.
- Back, J., & Lee, E. (2017). Perception and Production of English Modal Verbs by Korean University Students in Written Academic Discourse. *The Journal of linguistic Science*, 81, 133-160.
- Fazilatfar, A. M., & Sedghi, M. (2017). Exploring the acquisition of English modal auxiliary verbs by Persian EFL learners considering full transfer/full access theory. *Foreign Language Research Journal*.
- Figuroa, C., & Garate, T. (2005). *Studies in contrastive linguistics*. Santiago: University of Santiago publications.
- Hutchinson, T., & Torres, E. (1994). The textbook as agent of change. *ELT Journal*, 48(4), 315-328.
- Hyland, K. (1994). Hedging in academic writing and EAP textbooks. *English for Specific Purposes*, 13(3), 239-56.
- Jabbari, A. A., & Sedghi, M. (2015). Acquisition of English modality by Persian EFL learners. *International Journal of Educational Investigations*, 2(5), 23-45.
- Kader, M., Begi, N., & Vaseghi, R. (2013). A corpus based study of Malaysian ESL learners use of modals in argumentative compositions. *English Language Teaching*, 6(9), 146-157.
- Khojasteh, L., & Kafipour, R. (2012). Are modal auxiliaries in Malaysian English in line with their usage in real language? *English language Teaching*, 2(2), 68-77.

- Khojasteh, L., & Kafipour, R. (2012). Have the modal verb phrase structures been well presented in Malaysian English language textbooks? *English Language and Literature Studies*, 2(1), 35-41.
- Khojasteh, L., & Mukundan, J. (2011). Modal auxiliary verbs in prescribed Malaysian English textbooks. *English language teaching*, 4(1), 79-89.
- Khojasteh, L., & Reinders, H. (2013). How textbooks and learners get it wrong, A corpus study of modal auxiliary verbs. *Applied Linguistics Research on English Languages*, 2(1).
- Khojasteh, L., & Shokrpour, N. (2015). The "permission"/"possibility"/"ability" modals in Malaysian English textbooks: A corpus-based analysis. *Khazar Journal of Humanities and Social Sciences*, 18(2), 56-69.
- Khojasteh, L., Shokrpour, N., & Torabardakan, N. (2017). EFL advanced adult learners; use of English modals in narrative compositions. *Pertanika J. Soc. Sci and Hum* 25(4), 1803-1820.
- Manaf, U. (2007). *The use of modals in Malaysian ESL learners' writing*. (Unpublished doctoral dissertaion). Serdang: Universiti Putra Malaysia.
- McEnery, T., & Kifle, N. A. (2002). Epistemic modality in argumentative essays of second-language writers. In J. Flowerdew (Ed.), *Academic discourse* (pp. 182-195). Harlow: Longman.
- Qun, Z. (2010). Modality and Generic Features in Chinese EFL Writings. *Chinese Journal of Applied Linguistics*, 33(5), 40-51.
- Shayon, L. (2013). Modal sequences in Chinese senior school students' English compositions. Paper presented at the 2nd international conference on science and social research.
- Torabardakani, N., Khojasteh, L., & Shokrpour, N. (2015). Modal auxiliary verbs and their semantic functions used by advanced EFL learners. *Acta Didactica Napocensia*, 8(2), 51-63.
- Vethamani, M. E., Manaf, U. K. A., & Akbari, O. (2008). ESL learners' use of English modals in narrative compositions: Syntactic and semantic accuracy. *TEFLIN Journal*, 19(2), 141-159.
- Vethamani, M. E., Manaf, U. K. A., & Akbari, O. (2008). Students' use of modals in narrative compositions: forms and functions. *English Language Teaching*, 1(1), 61-74.
- Yang, X. (2018). A Corpus-based Study of Modal Verbs in Chinese Learners' Academic Writing. *English Language Teaching*, 11(2), 122-130.